

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 20. V Ljubljani, 31. oktobra 1897. Leto XIV.

Obseg: Mali zmrzlikar. — O vzreji telet. — Pravila za krmljenje. — Kužne bolezni domačih živalij. (Dalje.) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene.

Mali zmrzlikar.

(Cheimatoxia [Geometra] brumata.)

Med vsemi gosenicami je najbolj škodljiva ona malega zmrzlikarja ali pedica, ki je znana tudi pod imenom „klatrač“. Ta majhna gosenica je od začetka sivorjava, potem bledezelena s črnkastimi progami, ter ima deset nog s katerimi se pomika, kakor se vidi na pod. 43.

Proti koncu meseca vinotoka izleze zmrzlikar iz mešičkov. Samec se od samic razločuje s tem, da ima popolna krila, dočim so pri samicah krila krnasta, s katerimi ne morejo letati, ter le po drevju laže odlože po 200 do 300 jajčec; vendar vsikdar tako, da so v bližini popkov. Še le spomladi izlezejo iz teh jajčec gosenice, ktere listje skupaj spredejo s tankimi nitmi ter požró; tudi cvetje in celó mlado sadje ni varno pred njimi. Zaradi svoje požrešnosti so prisiljene, preseliti se na druge veje, kadar so na prejšnjih objedle listje. Dorastla gosenica se spusti po tanki nitki na zemljo, v katero se zarije in zabubi, ter se meseca vinotoka iznova pokaže kot metulj in skrbi za zalego, ki nam opustoša peškato sadje.

Zatiranje: 1.) Že meseca vinotoka, ko se pri-

čenja mraz, naj se ogladi stara lubad od debla, ktero se namaže z limom. Pri mlajših drevesih se napravi popirnat pas, kakor kaže podoba 44., a pri takih, ki imajo še kol, se mora tudi temu narediti pas (podoba 45. a), ki se priveže z motvozom (špago) in po vrhu namaže z

limom. Ako se je lepljivost lima počasi izgubila, je treba pas iznova namazati. Nekteri prirede takšen pas v obliki lija (livnika) kakor to kaže podoba 46., kteri se na znotranji strani namaže z limom, kar je zaradi tega bolje, ker dež lima ne izpere tako lahko in lim svojo lepljivost dalj časa obdrži.

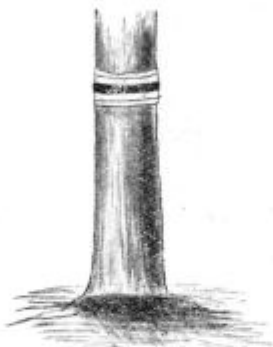
Za ta lim ali lep je več različnih receptov. Alberta Propfeja tvornica za kemijsko in oljnato blago v Aussigu na Če-

škem dela tak lep, „Petrine“ zvan, po jako nizki ceni (15 kr. kg). Mrčesji lep naj se prav na debelo namaže na deblo, ktero naj se prej ogladi, ali pri mlajših drevesih — kakor se je poprej omenilo — na popir, ter se potem še potolče z ostrim čopičem.

Samice, ktere zaradi svojih krnastih kril ne morejo letati, so prisiljene laziti po deblu ter se tako ujamejo na polepljenih pasih, in ne morejo na drevo odložiti svojih jajčec. Ker narava samicam ni dala popolnih kril, mogoče nam je s pasovi zabraniti jim pot na sadno drevje.

Podoba 43.

Podoba 44.

Podoba 46.

2.) Dober pripomoček je tudi globoko prekopenje zemlje okoli drevesa meseca avgusta in septembra. Pri tem pridejo mešički globokeje v zemljo, in iz njih izlezli metulji ne morejo na svetlo ter tako poginejo.

3.) Veliki in splošni pomočniki pri zatiranju teh in enakih škodljivcev sadjarstva so nsm ptiči, v prvi vrsti ptice pevke. Ptice so sadjarju največje prijateljice; zato je naj vsakdo skrbi, da si ohrani te dobrotnice. A ne samo, da jih ne zatira, ampak da naj jim priložnost in pomaga naj jim, da morejo gnezditi. To se najlože zgodi, ako jim napravi valilnice.

S temi sredstvi nam je mogoče odstraniti tega škodljivca in z njim obilo škodo, katero dela zlasti po nekaterih krajih. Lešnik.

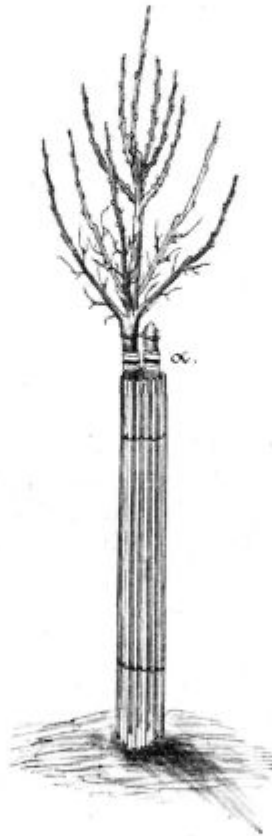
O vzreji telet.

Sesanje in napajanje. Vsaka starejša krava obliže in očisti svoje tele takoj po storitvi. Le mlade krave (po prvem porodu) se včasih ustavljajo; da jih prisilimo k temu, za ohranjenje telečjega zdravja prevažnemu poslu, potrosimo kožico s soljo ali pa z mekinami. Krepko tele vstane, ko ga je starka očistila, ter se približuje vimenu. Včasih pa je tele tako slabo, da se ne more vzdigniti. Kaj nam je storiti v tem slučaju? Pustimo je nekoliko časa ležati, da pride malo k moči. Če pa navzlic temu ne more vstati, namolzimo nekaj kapljic mleka ter mu je vlijemo v gobček; to ponavljamo vsako četrto ure, dokler se ne okrepeča. Ko začne malo poskušati in se na noge postavljati, ga moramo podpirati in pri sesanju držati.

Prvo kravje mleko, mlezivo imenovano, je izvrstno zdravilo teletu, kajti odstrani mu iz črev ono klejasto blato, katero je prineslo s seboj na svet. Ta nesnaga mora na dan, sicer bi tele utegnilo nevarno zboleti. Zavaljo tega ravnajo kaj napačno oni, ki odstranjujejo prvo mleko, češ, da je mladiču nevarno. To je velika pomota. Mlezivo ni teletu nikdar škodljivo, ampak nad vse koristno. Še le tedaj naj se ostanek izmolze, ko bi mlado ne moglo vsega posesati. Sem ter tja se dogodi, da se tele ne more očistiti navzlic sesanju prvega mleka. V takih slučajih je hitra pomoč neobhodno potrebna, ker sicer je smrt neizogibna. V ta namen stolčemo in skubamo nekoliko lanenega semena, tej kuhovini primešamo 20 do 25 gramov grenke ali Glauberjeve soli ter jo vlijemo teletu naenkrat v gobček. To moramo ponavljati vsako uro tako dolgo, dokler ne pomaga. V zelo hudih slučajih pa pridenemo gori imenovanemu zdravilu 1½ grama stolčene rabarbare. Razven tega iztrebimo s poljenim prstom blato iz črevesa ter brizgljamo v ritnik kamiličen čaj, kateremu pridenemo po nekoliko milnice (žajfnice) in laškega olja.

Materino mleko je novorojenčku najboljša, najprikladnejša in najzdravejša hrana. Navadno pustijo, da tele sesa izpod krave, le v jako redkih slučajih se napaja z mlekom svoje porodice. Sesanje je pravilnejše, naravnejše in zdravejše od napajanja. Nekteri privežejo tele poleg krave na dolgo vrv, da more sesati, kadar se mu poljubi. To pa ni najumestnejše, kajti utegnili bi se dogoditi, da ga krava pohodi ali na kak drug način poškoduje. Sploh pa ne smete teleta prve dni pri-

vezovati, zato da se navadi vsaj dobro hoditi. Edino dobro pri tej napravi je to, da lahko sesa, kadar mu drago. Najbolje postopajo oni, kateri napravijo teletu poleg krave ograjen prostor, v katerem more po volji hoditi. Starka vidi mladiča zraven sebe, torej za njim ne moka in ga tudi ne more pohoditi. Prve dni po storitvi naj se pušča tele 6—7krat na dan k vimenu; po preteku sedmih dnej 5—6krat in v štirinajstih dneh le 4krat. Kasneje naj sesa nekoliko časa 3krat, poslej 2krat, in zadnje dni pred odstavljenjem ga spusti vsak dan le enkrat pod kravo. Kdor tako ravna, tistemu se ni treba bati, da bi se mladič preveč napil ter zaradi tega zbolel ali celo poginil. Ako ima krava veliko mleka, naj se isto po sesanju do čistega izmolze, da se ne suši. Nasprotno pa nimajo nekatere krave dovolj mleka, da bi mogle mladiče dobro prehraniti; v takih slučajih napajamo teleta z mlekom drugih krav. Tu velja pravilo: Teletu naj se daje mleko one krave, ktera je storila v istem času ali najbliže istega časa. Naj pojasnim to z vzgledom: Gospodar ima tri krave. Prva, recimo ji sivka, se je otelila 15. dne sušca. Druga krava, kličete jo za plavko, je storila 1. malega travna. A tretja, ktera se imenuje breza, je vrgla 5. malega travna. Ko bi zadnja krava (breza) ne imela dosti mleka, tedaj napajamo (ali pustimo sesati) njeno tele z mlekom plavke, a ne sivke. Če plavki mleka nedostaja, dajemo njenemu mladiču brezinega, a sivkino tele hranimo z mlekom plavke.

Podoba 45.

Premožnejši posestniki, zlasti na Angleškem, Nizozemskem in v severni Nemčiji napajajo teleta z materinim mlekom. Mladiča precej odstranijo, ko ga je starka očistila, ter mu dajo piti mleka izpod krave. Da se na to lože navadi, pomolé mu prst iz mleka; tele zgrabi za prst ter začne polagoma piti.*) Tu moram na nekaj posebno opozoriti. Posode, iz katerih se napaja, naj bodo vedno čiste, ker sicer se mleko skisa; po kislem mleku pa zbolijo tele za nevarno drisko. Nadalje je treba dajati vedno enakega mleka, t. j. od iste krave, najbolje od matere. Navadno se računa, da potrebuje tele v prvem tednu na dan 3½ litra mleka, v drugem 4 do 5, v tretjem 6 in v četrtem tednu 7 litrov. Po dovršenem četrtem tednu se sme priliti nekoliko mlačne vode, a za nadomestilo je treba dodati več sena in ovsu. Do izvršenega tretjega meseca dajemo teletu neprestano nekoliko mleka, da se bolj razvije in okrepi. Nekteri poskušajo zamenjati mleko z različnimi nadomestili. V ta namen rabijo posneto in umeteno mleko, kuhovino lanenega semena, vodo, pomešano z ovseno moko, vodo od poparjenega sena itd. Vender pa se ni do danes še nikomur posrečilo pripraviti pijače, ktera bi mleko popolnoma nadomestovala in ktera bi ne škodovala zdravju in razvijanju. Za tele je namreč materino mleko najzdravejša piča.

V naših slovenskih krajih je sesanje izpod krave običajno in skoro sploh v navadi, kar naj bi se tudi obdržalo. Sesanje je naravno (natorno), a napajanje z mlekom je protinaravno. Ona teleta, ktera so pri vimenu, ne zbolé tako često, kakor tista, ki se napajajo. Sesanje podeljuje mladiču moč in krepkost, da lože kljubuje bo-

*) Za napajanje telet so iznašli posebne posode, o katerih pa ne bom dalje govoril, zlasti zato ne, ker so za naše razmere nepriljubne in ker puščajo v naših krajih teleta pod vime.

Iestnim vplivom, kar se o napajanju ne more trditi. To je posebne važnosti za ona teleta, ktera so pri storitvi jako slaba, kakor tudi za tista, iz katerih hočemo odrediti vprežno živino. Prvo tele (ktero porodi telica) naj se pusti pod vimenom, akoravno bi bilo sicer napajanje običajno. Izkušnje so namreč dokazale, da vpliva sesanje blagodejno na poznejšo količnost mleka, t. j., ako tele sesa, dajo krave kasneje več mleka.

Odstavljanje ali odvajanje. Čim dalje tele sesa, tem bolj se razvije in okrepi. Večinoma odstavlja naša gospodarja s štirimi tedni, ne oziraje se na to, za kak namen bodo rabili pozneje mladiča. S tem ravnanjem pa grešé mnogo gledé na napredek in povzdigo živinoreje.

Če hočemo prodati tele mesarju, tedaj naj zadočča štiritjedensko sesanje; kajti kasnejše sesanje navadno ne donša toliko dobička, za kolikor se slabi krava in kolikor je vredno mleko. Tudi ona teleta, ktera hočemo odrediti za molzne krave, naj sesajo le štiri tedne. Kdor pa drži krave bolj zaradi krepkega naraščaja kakor zavoljo mleka, tisti naj pusti teličice osem tednov pri vimenu. Oni, ki hoče odrediti lepo, krepko in zdravo živino, naj pusti sesati teleta vsaj šest tednov; to velja osobito za bodoče delavne vole. Za plemo odločeni junčki naj sesajo osem tednov, kajti materino mleko jih dobro razvije ter stori krepke. Močen, krepak in zdrav bik pa v svojem kraju zeló izdatno pospešuje rejo goveje živine — on je neprecenljive vrednosti. Kdor odstavlja teleta pred pravim časom iz štedljivosti, tisti ne štédi, ampak razsipava; tisti ne gospodari, ampak zapravlja; tak posestnik skrbi sam za slabo, bolehalo in malo vredno živino.

Tele odstavljamó polagoma. Proti koncu je pripuščamo samo dvakrat, a zadnjih pet dnij samo enkrat k vimenu. Nekoliko časa pred odstavljenjem izmolzemo eden, kasneje dva in zadnje dni tri siske, da dobi manj mleka in je torej prisiljeno použiti več klaje. Zraven tega mu ponudimo, predno gre k vimenu, nekoliko mlačnega, z vodo pomešanega mleka. Že s tremi tedni mu je treba dati malo fine otave in nekoliko zdrobljenega ovsa, da se nauči polagoma na prihodnje krmivo, a pred odvado naj se klaja pomnoži. Ako prostori le količkaj dopuščajo, denimo tele 14 dnij pred odstavljenjem v drug hlev, da se navadi samo biti. S tem močno olajšamo odstavljanje.

Počasna odvada ne škoduje niti teletu, niti kravi; hitra in nagla odstava pa povzroči, da krava zadržuje mleko, da tele postane mršavo in da večkrat zbolí.

Krmljenje telet. Večkrat se slišijo besede: „Kaj bi neki tele tako dobro gleštal, to ni potrebno, saj ne donša nikakeršnih dohodkov.“ Cenjeni čitatelj, ako si morda tudi ti med tistimi, ki tako in enako govoré, izpreobrni se ter postani iz Savla Pavel. Zapomni si prav dobro naslednje: Kar se zamudi pri teletu, to se kasneje ne more popraviti. Slabo in nepravilno držana teleta se nikdar dobro ne razvijejo, iz njih ne bodo postale nikoli lepe živali. Tele od najboljše pasme postane pri slabi krmi in nepravilni odreji malo vredno, bolehalo živinče.

Že med sesanjem začnimo teletu dajati po nekoliko najfinejšega, sladkega sena ali otave. To sicer nima namena nasititi, ampak s tem hočemo doseči, da se tele igraje navadi na krmo. Kasneje se mu privrže nekoliko zdrobljenega surovega, ali pa sproti kuhanega ovsa. Kadar tele odstavimo, ne smemo mu popolnoma odtegniti mleka. Tudi po odvadi mu moramo dajati posnetega, vodi primešanega mleka; nekteri dajejo namesto mleka kuhovine lanenega semena, otrobove vode itd. Mleko in vsa druga nadomestila naj bodo mlačna, da ne prehladé prebavil in da ne učinjajo driske. Od mlačne pijače

moramo prav počasno in oprezno preiti k hladni vodi, ker sicer so bolezní gotove. To ni težko izvršiti, a vender je neizmerne važnosti za odvrčanje boleznij.

Najboljša klaja mlademu teletu je fino, sladko seno ali otava, razdrobljen oves in posneto mleko. Vse ostalo krmivo je neprikladno, zatorej mu ga ne polagajte. Zadržlo, plesnivo in blatno seno škoduje celo odrastli živini, tem bolj nevarno je nežnemu teletu. Različni odpadki iz žganjarij, sladkornic, nadalje poparjena ter na mnogovrstne načine pripravljena krma, korenje, krompir, repa itd., prijajo sicer molznim kravam, a ne ugajajo teletom. Še le, ko je tele pol leta staro, mu smemo dajati po nekoliko suhe detelje ali rezanice, a vender se je ogibati vsake prevodene klaje. Na svežo travo in deteljo ga moramo naučiti prav počasno, ker sicer bi utegnulo zboleti. Kar se tiče količnosti krme, omeniti mi je naslednje: Recimo na pr., da tehta tele po odstavljenju 50 kg, tedaj potrebuje za dobro in uspešno razvijanje na dan 2 kg sena, $\frac{3}{4}$ kg zdrobljenega ovsa in 1 liter posnetega, vodi primešanega mleka. Če je težje, mu je treba primerno več klaje, a lažjemu manj. Dva do tri mesece stara teleta moremo spustiti v lepem vremenu na pašnik, a vender jih moramo krmiti tudi v hlevu s suho klajo, kajti pašnik sam na sebi jih ne more dobro preživiti. Za hladnega in deževnega vremena ter osobito za mrzlih jesenskih dnij pa naj ostanejo v hlevu, kajti mrzli zunanji zrak ter rosna trava sta jim zaradi prehlajenja nevarna.

Strežba in snaženje. Tečno in pravilno krmljenje, umno snaženje, prikladno gleštanje, zdrav, zračen, primerno topel, a ne presoparen hlev so glavni pogoji pri vzreji telet. Nadalje štejemo semkaj dobro in snažno nasteljo, odstranjanje mraza in slednjič prosto gibanje v svežem zraku.

Telečji hlev bodi suh, čist gorek, svetel ter dobro zavarovan pred vetrom in prepihom. Prehlajenje povzroča namreč drisko, ktera bolezen je pri teletu vedno jako nevarna. Stene telečjega hlevčka ne smejo biti mokre ali mrzle, torej so deske boljše kakor zid. Najumestneje je, da se postavi v hlevu majhen hlevček iz dil, v katerem se tele lahko prosto giblje. Naši gospodarji imajo navado, da privežejo teleta v temen, nesnažen kot; to ravnanje je napačno in kvarno za govedorejo. Tele potrebuje snage in svetlobe baš v isti meri, kakor vsaka druga žival. V prevročem in soparnem hlevu se teleta omehkužijo ter postanejo jako občutljiva, a nasprotno se v premrzlem prehlade. Najpripravnejša toplina za telečje hleve znaša 17° (stopinj) Celzijevega termomera. Telečjo stajico je treba vsak dan izkudati in potem nastlati; kajti čista, suha in mehka nastelja je pglavitni pogoj dobrega in zdravega hleva. Nastelja varuje prehlajenja in nesnage — torej odvrča bolezní. Prve dni po porodu ni treba snažiti telečje kože, a z dvema tednoma se mora to pričeti, zato da odstraniš prah in izpadajočo dlako. Za čiščenje nam služi cunjá (cota) ali mehka krtača. Snaženje pospešuje kožno hlapenje, ki je prepotrebno za ohranjenje zdravja ter varuje nadležnih mrčesov — osobito usij.* Najboljši vzgled, da je snaženje potrebno in koristno, nam daje krava sama, kajti ona obliže in očisti svoje tele precej po porodu.

Teleta ne smemo privezati k jaslim, ampak postaviti je moramo v pregrajen prostor, kjer lahko hodi, ko-

* Za pokončevanje usij rabimo mešanico lanenega olja in vinskega cvetu, kuhovino tobaka (pazi, da se tele ne obliže!), čaj od peteršilovega semena, vodo, v kateri se je kahal krompir, lug iz bukovega pepela, mazilo živega srebra (kratko navezati, z robci prevezati, da se ne liže), itd.

likor se mu baš poljubi. Hoja je koristna, ker pospešuje razvijanje telesa, in ker utrjuje zdravje. Da je hoja zares potrebna, nas uči „neumno“ tele samo. Če mu je le količjak mogoče, izmuzne se ter odteče na prosto. Tu skače in dirja po vrtu, da ga ni mogoče uloviti. Zakaj pa je tako razposajeno? Zato, ker mu tekanje dobro dene. Ko je tele na pr. kakih 8—12 tednov staro, spuščaj je v lepem vremenu skupno s kravo na pašo, kjer se lahko naskače v svežem zraku, kolikor mu drago. A drugačna je stvar tam, kjer primanjkuje pašnikov, ali kjer je živina zaradi drugih razlogov leto in dan v hlevu. Pri takih razmerah je vsekako potrebno, da se napravijo za teleta posebna tekališča.

V nekterih krajih imajo teleta dovolj dobre klaje, a vendar so mršava, lena, žalostna ter ježaste in kuštrave dlake. Česa jim manjka? — Gleštanja; kajti snaga in goja je pol krmljenja. O vsem tem sem se do dobra prepričal v Bosni, kjer že več let službujem. Tu ne primanjkuje zares dobrega sena; teleta imajo dovolj piče. A poglejmo si tele bosenskega seljaka, kateri na snaženje in gleštanje prav nič ne gleda in pri katerem mora stati živina za najhujše zime v šupah, narejenih iz vej. Kakšno je to tele? Zanemarjeno, slabo, mršavo, blatno, ušivo, „na pol krepnjeno“, kakor nekteri pravijo.

Kjer primanjkuje dobre in zadostne klaje, snaženja in goje, kjer so slabi in nezdravi hlevi, tam razsaja bolezen; kjer pa bolezen razsaja, tam tugi smrt raja. To je gola resnica, kateri ni mogoče ugovarjati niti za najmanjšo pičico. Mene so večkrat klicali, ko sem bival na Spodnjem Avstrijskem in kasneje na Koroškem, k bolni živini. Navadno sem naletel na zanikarne gospodarje; pri umnih živinorejcih sem imel le malo posla. Nevedni — in tudi leni — ljudje so mi tožili, da nimajo „pri živini sreče“, dočim dobi sosed vsako leto toliko in toliko za svoje živali. Poučil sem jih, kako naj ravnajo, da si odrede lepo in zdravo živino; mnoge sem izpreobračal in nekatere sem tudi izpreobrnil, in ti so mi bili hvaležni. Ljubi čitatelj, ravnaj se tudi ti po teh navodilih, in „srečo boš imel pri živini“.

Izbor telet za odrejo. Jako važen, a tudi zelo težek je nauk, kako izbirati teleta za odrejo. Važen je glede na ohranitev zdravja, važen je z ozirom na povzdigo govedoreje; a težek je, ker se vselej ne ve, kako se bo tele razvijalo. Morda mi bo kdo ugovarjal, da to ni težko, ampak prav lahko. „Ako nimam dovolj živine, pustim tele v hlevu ter je izredim, in mir besedij. Če se pa moj hlev ponaša z mnogimi repi, tedaj teleta ne potrebujem, dam ga mesarju.“ Tako in enako modruje nevedni gospodar. To govoričenje je res lahko in na prvi pogled tudi lepo, le škoda, da je napačno — neumno. Akoravno nimaš dovolj živine, vendar ne smeš odrejati vsakega teleta, kajti s tem bi si mnogo škodoval. Ako me hočeš poslušati, dam ti v naslednjem nekoliko namigljejev, kako se je ravnati pri izbiranju telet za odrejo.

Izrežati ne smeš telet z naslednjimi znaki in lastnostmi:

1.) Odstrani vsa teleta, katerih stariši bolehajo za kako podedljivo boleznijo, ali pa imajo kako zunanjo napako, ktero so mladiči podedovali.

2.) Ako zakolješ bika ali kravo ter opaziš pri njiju sušico ali jetiko, tedaj poredi in prodaj mesarju vse mladiče bolne živine. Prej ali slej zbole namreč tudi potomci za jetiko — ona je podedljiva bolezen.

3.) Pri prvem porodu vržejo krave običajno slaba teleta, torej naj se taka ne odreja.

4.) Prodaj mesarju ona teleta, ki se pri vimenu preveč zrede. Če jih pa nočeš prodati, porabi jih samo za pitanje.

5.) Nikoli ne odreaj onih telet, ktera so slabejša in manjša, kakor so običajno mladiči iste plemenske živine.

6.) Prodaj mesarju vsa tista bolehava teleta, ktera nočejo dobro sesati.

7.) Najbolje storiš, če oddaš dvojčke v klavnico. Ako se porodita dve teličici, odstrani jih od reje. Če se rodi junček in teličica, tedaj zadnje ne vzrejaj, kajti nima nezadostno razvitih spolovil; najpametneje pa ravnaš, ako tudi junčka prodaš, ali ga vsaj ne rabiš za plemo.

8.) Teleta s spačenimi ali nedostatnimi udi niso sposobna za rejo.

9.) Prodaj za meso vse tiste mladiče, ki imajo prešibke in previsoke noge, prevelik trebuh ter sploh neprimejno telo.

10.) Odreaj samo in edino ona teleta, ki so zdrava, krepka in lepega života; nadalje se zahteva, da so tudi stariši za rejo namenjenih mladičev povsaj zdravi. Teleta tretjega, četrtega in petega poroda so za rejo najsposobnejša.

Pravila za krmljenje.

Vsak živinorejec naj se ravna po naslednjih navodilih:

1.) Pri majhnem delu pokladaj konjem trikrat na dan; tega pravila se drži tudi tedaj, kadar brez posla v hlevu stojé. Pri težkem delu, h kateremu prištevamo tudi hitro vožnjo, jih moraš nakrmiti 4—5krat. Tudi žrebetom polagaj 4—5krat na dan. Za nedelavne vole in za molzne krave zadošča dvakratno dnevno krmljenje, ktero pa naj obstoji iz več delov. Dslavne vole in pitalna goveda napasi trikrat v dnevu; zadnjim tudi ugaja štirikratno krmljenje. Ovce nakrmi 2—3krat v preteku ednega dne. Navadnim prasičem polagaj trikrat, malim pujskom, doječim prasicam in pitalnim svinjam pa celó 4—5krat na dan.

2.) Pripravljena in zeló vodena klaja se hitreje prebavi, kakor trda in suha, torej jo češče pokladaj.

3.) Krmo polagaj vsak dan ob natanko določenem času. Prebavila se navadijo na določen čas in tedaj krmivo najbolj izkoristijo. Natančnost je velikega pomena za to, da se živina dobro razvija in zdrava ohrani. Če krmiš živino pred določenim časom, tedaj še ni lačna ter brska in poriva klajo sem ter tja, nekoliko jé, ostalo pa samo naslini. Če jo pustiš predolgo čakati, prehlavno žre, premalo žveči, si pokvari želodec in na posled zbolí.

4.) Prvič pokladaj slabejšo krmo, kasneje pa boljšo. Lahko prebavno klajo dajaj spočetka, zatem še le krmi težko prebavno; lahko prebavna potrebuje namreč manj redilnih sokov za izsrkovanje hraniva, kakor težko prebavna. Pokladaj torej prvič kuhano in poparjeno krmivo, korenje, otrobovo vodo, sploh bolj vodeno krmivo, kasneje pa suho in trdo.

5.) Krmi, kolikor mogoče, enako klajo v enaki meri.

6.) Ne dajaj hkratu preveč piče; vsako krmljenje razdeli na več delov. To pravilo velja osobito, ako pokladaš seno, slamo, svežo travo, perje itd.

7.) Dokler živinče ne poje prvega dela, tako dolgo mu ne pokladaj drugega. Gorko, povohano in naslinjeno krmivo žival zametuje.

8.) Klaja ne sme biti blatna ali pomešana s peskom in prstjo. Jasli in korita naj bodo vedno snažne in čiste. Iz nečiste posode živina slabo žre in klajo celo popolnoma zametuje.

9.) Nikdar ne napajaj med krmljenjem. Voda namreč razpodi in raztanjša prebavljajoče sokove, a raztanjšani ne morejo svojega posla natanko opravljati. Konje in goveda napoji še le takrat, ko si jih nakrmil s suho klajo.

10.) Prehod od edne krme na drugo, različno, se mora polagoma vršiti.

11.) Po krmljenju potrebuje živina počitka, zlasti kadar pokladaš zelo obimovito (obilno) klajo (seno, slamo itd.). Počitek namreč pospešuje prebavljanje; napačno je mnenje, da živina pri hoji hitreje prebavlja, kakor pri počitku. Ako moraš konja precej po krmljenju zapreči, vozi nekoliko časa le korakoma. Govedu moraš privoščiti časa za prebavljanje in za prežvekovanje; čim več suhe krme požre, tem dalje prežvekuje. Nikoli ne smeš delati z voli takoj po krmljenju.

12.) Na večer vrzi v gare konjem nekoliko sena, govedi pa slame. S tem si žival želodec napolni, ali kakor pravimo, popolnoma nasiti. Sploh ima žival ponoči dovolj časa, da prebavi tudi bolj obimovito klajo, zlasti ako si jo krmil podnevu z manj prostorno klajo.

Kužne bolezni domačih živalij.

(Dalje.)

Osepnice se morejo zatrositi na več načinov. Največkrat se to zgodi s tem, da postavimo kozave, ali pred kratkim razkužene in take ovce v zdravo čredo, katerim so se nedavno stavile kozé. Vir osepticam so tudi kaki pašniki in take ceste, po katerih so hodile kozave ovce. Drugi vrsti prištevamo kože in volno, krmo, steljo in gnoj, obleko ljudij, ki so stregli osepničavim ovcam, nadalje perutnino, mačke in pse, ki so bili v okuženih hlevih, in naposled kolikor toliko tudi zrak itd.

Ako so se pokazale v čredi osepnice, vevajajo postave, da naj se ločijo obolele živali od zdravih — vsaj na videz zdravih, in da naj ostanejo bolne kakor zdrave v hlevu. Zadnje smeš pa tudi goniti na pašo, ako se ni bati, da bi okužile kako sosedno čredo. Sploh se ti to dovoli, ali pa tudi ne. Ovac, ki morajo biti v hlevu, ne smeš goniti v skupno napajališče in tujih, nepoklicanih oseb ne spuščati v okužene ovčjake. Osebe, katerim si izročil skrb za bolne živali, si morajo osnažiti obleko in obuvalo, predno gredo iz okuženega sela, in ne smejo v druge ovčje hleve.

Krma in stelja, ki je v okuženem hlevu, mora ostati ondi, dokler traja bolezen, in gnoj smeš z vso previdnostjo spravljati le na take njive, do katerih ne pridejo zdrave ovce sosedove. Volna se mora razkužiti in se sme prodati le v vrečah in z dovoljenjem dotične gosposke.

Ako razsajajo med ovcami kakega kraja osepnice, veljajo skoro enake naredbe; prepovedana je nadalje v okuženem kraju kupčija z ovcami.

Uživanje mesa od kozávih ovac je prepovedano. Ovce, ki so poginile, ali ktere smo pobili, moramo zakopati globoko v zemljo, ali kako drugače uničiti. Kože moramo razkužiti in shraniti, dokler traja bolezen. Razkužiti se morajo tudi hlevi in vse orodje, ki je bilo v njih ali v kakeršnikoli dotiki z bolnimi živalimi.

Da se bolezen v čredi preveč ne razširi in da gospodar nima prevelike škode, morejo se staviti ovcam

tudi kozé. Kdaj pa se more to zgoditi in kako, to določi gosposka.

Šest tednov potem, ko so osepnice ponehale, dovoljen je prost promet z ovcami.

Ostali domačim živalim osepnice niso nevarne, zato izpregovorimo prav kratko o njih. Pri konjih se bolezen začena z vročico, z otožnostjo in s trudnostjo. Jesti se jim ne ljubi in včasih se jim naredi takoj v začetku neka topla, boleča in rdeča oteklina na biclju, zlasti na zadnjih nogah, ki sega včasih tudi više po nogah in ki je vzrok, da konji kolikor toliko švedrajo in dotočni nogi kolikor mogoče prizanašajo. Po nekoliko dneh se vročica porazgubi in izpahnejo se raznoveliki mozolji, iz katerih se cedi neka rumenkasta, vlačna tekočina, ktera se na zraku strdi v rjave kraste. Koža na oteklini je pokrita z mastno, smrdljivo tekočino. Oteklina polagoma pojema, koža se počasi suši, kraste se odluščijo, in v kakih treh tednih je bolezen nivažno končana.

Pa ne samo na biclju, ampak tudi drugje, kjer dlaka ni pregosta, zlasti na gobcu, okoli nosnic itd. se naselijo mozolji. Tudi ti niso nevarni, in bolezen poteče skoro tako, kakor na biclju. Zdraviti konja ni treba, samo na to glej, da ne pritiskajo nanje kake zunanje škodljivosti.

Krave dobijo mozolje na vimenu in včasih tudi na sescih; sploh so goveda redkokdaj kozáva. Bolezen jim ne prizadene posebnih bolečin in poneha sama ob sebi. Zelo važne pa so postale te osepnice za človeštvo, odkar jih je angleški zdravnik Jenner leta 1796. jel staviti ljudem, ki se niso imeli človeških osepic. Pokazalo se je, da so taki ljudje vsaj nekoliko časa zavarovani proti človeškim osepicam.

Druge domače živali zbolijo prav redkokdaj na osepicah.

Konjska smrkavost

se ne širi samo prav hitro po konjih, oslih, mulah in mezhgih, temveč prehaja tudi na druge domače živali, na ovce, koze, kunce itd. in celo na ljudi ter gre od človeka do človeka. Razumljivo je, da jo nalezejo najprej ljudje, ki imajo mnogo opraviti okoli konj, kakor vozniki, živinozdravniki, konjederci, vojaki itd. Čeprav bolezen ne napada prav rada človeka, vendar mu je treba največje previdnosti in snažnosti, kadar preiskuje, okrbuje ali raztelesuje smrkavosti sumne ali celo smrkave konje. Razvija se navadno prav počasi, in ker še danlanes ne vemo pravega leka, ni mogoče konja ozdraviti.

Smrkavost je dvojna, dolgotrajna in nagla. Prva je navadnejša in se razvija prav polagoma ter traja po več mesecev, včasih tudi eno leto. Druga pa, bodisi, da se je že prvotno kot taka razvila ali se iz dolgotrajne izprevrgla v naglo, upropasti žival v nekoliko dneh. Ne smemo pa misliti, da je kakšen razloček že v kužnini, zakaj v istem hlevu zbolijo ta konj za dolgotrajno, oni za naglo smrkavostjo. Vzrokov moramo iskati v živalih, ki niso vse enako občutljive.

Dolgotrajna smrkavost se začena z náhodom na sluznici v nosnicah. Iz nosa teče spočetka neka čista in vodena, pozneje kalna in vlačna, naposled gnojasta tekočina, ki se nabira ob vhodu v nosnici in ktero meče žival v kosih okoli sebe, kadar jo prime kašelj. Sluznica ni vsa enake barve; njene žile dovodnice so razširjene in zlasti na hriplju (pretinu med nosnicama) napete. Ako se je vgnezdila bolezen globoko v nosu, tedaj je mogoče, da preteče precej časa, predno se pokažejo za smrkavost značilni mehurčki ondi, kjer jih more človek opaziti. Ker pa takemu konju teče iz nosa smrdljiv smrkelj in se mu ob enem napnejo tudi bezgalke, moremo ga imeti

na sumu, da se ga je lotila nevarna bolezen. Omenjene žleze postanejo velike kakor kostanj ali kurje jajce; trde so, s kožo zrastle in pričvrščene na spodnji čeljusti.

Tako oboelim konjem ni videti, da nosijo v sebi kal nevarne bolezni, zakaj živahni so kakor navadno, ne branijo se krme, pa tudi ne strašijo se dela; njihova dlaka je gladka in svetla. Čez nekaj časa pa, in ako se je razširila bolezen na jabolko, sapnik in pluća, začnejo težko dihati in kašljati, meso gre hitro z njih, in izpreletava jih vročica; iz nosa se jim cedi rumenkast, včasih krvav smrkelj, ki postaja zmirom obilnejši.

Najlože je spoznati smrkavost tedaj, ako so se spredaj v nosnicah izpahnilo mehurčki, iz katerih se počeja smrkelj.

Smrkavost se lahko razširi, kakor smo že povedali, tudi na pluća, more pa se čndi tudi prvotno izcimiti. V takih sluč'ajih je najbolj nevarna zato, ker je človeku prikrit sovražnik, ki sega po ostali živini. Predno se pokaže bolezen v nosu, pretečejo lahko meseci, in lahko pogine v večjih stajah mnogo konj, ki stojijo poleg dozdnevno zdravih.

Ako ti konj že več časa težko diha (sopiha) in mu nikakor ne odleže, prisadila se mu je najbrž smrkavost v plućih. Ako se temu pridruži še suh, zamolkel in hripav kašelj, ako živinče zmirom bolj in bolj slabi, ako se njegova dlaka izpremeni, ako je bilo kdaj v dotiki s smrkavimi ali takimi konji, na ktere je letel sum smrkavosti, ako se je očitna smrkavost lotila konja, ki je stal poleg bolehavega, ako je bil kdaj pred bolehanjem opaziti sumen smrkelj in ako so se napele bezgalke, tedaj moreš soditi, da je bolezen prvotno nastala v plućih. Ni pa treba vseh navedenih prikaznij; ena zadošča.

Nadalje se more razviti smrkavost tudi v koži in mezdrji, in sicer ali prvotno ali pa kot nasledek bolezni v nosu in plućih. V tem slučaju se naredijo na raznih mestih života, zlasti po vratu, plečih, prsih in trebuhu majhne trde in neboleče otekline, ki so včasih velike kakor lešnik ali oreh, toda ploščate. Po nekoliko dneh se pretrga koža nad njimi, in zdaj teče iz njih neka rumenkasta, megi podobna, ali gnojasta tekočina ali drob-ljiva tvarina. Polagoma se izprevržejo v vrste tvore, ki izločajo vlačno, klejasto ali krvavo tekočino in se zmirom globje zajedajo. Od njih so večkrat razpeljane ob me-zgovnicah (mlečnicah) manjše nabrekline, ki so včasih nanizane kakor kroglice na molku. Enake nabrekline se napravijo včasih tudi na zadnjih nogah. Smrkavost v tej obliki se imenuje tudi podkožna črvivost.

Ako se je bolezen prvotno razvila na ta način, obolijo pozneje tudi dihala.

Nagla smrkavost nastane ali prvotno ali pa iz dolgotrajne. S hudo vročico ob enem se napne sluznica v nosnicah, in iz nosa se jame cediti rumenkast, vlačen, večkrat krvavo progast obilen smrkelj. V nekoliko dneh se izpahnejo na sluznici mehurčki, ki se zlijejo v več'e tvore in se naglo razširijo na jabolko in na sapnik. Živali dihajo naglo, toda težko, in pogosto jih nadleguje kratko presekan, hripav kašelj. Navadno se naredijo tudi nabrekline v koži, ki so v začetku vroče in boleče in se hitro izpremenijo v tvore, kateri prav naglo rastejo in se zlijejo. Med boleznijo shujšajo konji zelo in postanejo jako slabotni. Njihova nosna sluznica je zaodeta z neko žolčasto rumenkasto zeleno prevlakom, pod katero je na vse strani kakor razjedena. Smrt nastopi navadno med 7.—12. dnevom.

Ker je bolezen nalezljiva in se ne da ozdraviti, se mora vsak smrkav konj takoj ubiti in zakopati, kakor

smo povedali pri vraničnem prisadu. O razkuženju hlevov, kjer so stali smrkavi konji, velja isto. Človek, kateri ima opraviti okoli bolnih konj, naj pazi kolikor največ mogoče, da se ne naleze kužnine. Dolgo ostajati pri takih konjih, je nevarno; nevarno je tudi spati blizu njih, ker se lahko nadihaš njihove soparice. Posebno, ako imaš kako odprto rano, ne tišči do smrkavih konj in se ogiblji istotako smrkavih ljudij. Ne smeš se tolažiti, da je rana majhna, zakaj kužnini zadošča tudi najmanjša.

Da konjska smrkavost res prehaja na človeka in da mu more postati zelo nevarna, o tem naj priobčimo blagovoljnim čitateljem dogodek, ki se je pripetil jeseni leta 1889. v Beču na Dunaju. Časopisi so o tej stvari prinesli naslednjo vest. Meseca velikega srpana imenovanega leta so dobili v ondotno bolnišnico moža, ki je bil bolan za konjsko smrkavostjo in je vsled nje ondi tudi kmalu umrl. Dr. Kowalski je preiskoval mrtveca, da bi se o dotičnem strupu do dobrega prepričal — delo, ki je z ozirom na naravo te bolezni jako nevarno. Posrečilo se mu je tudi, da je s pomočjo drobnogleda (mikroskopa) osebnil glivico, umetno jo redil in razmnožil. Mladi zdravnik Hofmann, ki ni verjel, da bi mogle take umetno vzrejene bakterije povzročiti bolezen, je poposil prej imenovanega zdravnika, naj mu jih nekoliko prepusti. Na raznih živalih je delal poskušnje, in na vseh se je pokazala strašna moč tega strupa. Ali tudi njega je doletela strašna šiba! Prišedši od nekod domu, bil je tako bolehen, da si je sam vstrknil morfina pod kožo. Pri tem opravilu je neki rabil orodje, ki je bilo že večkrat v dotiki z nevarno boleznijo. Sicer je sam trdil, da je bilo popolnoma čisto in osnaženo, in pri raztelesenju se je pozneje res pokazalo, da je našel strup svojo pot po dihalih v njegovo telo in ne skoz kožo. Kmalu potem je nevarno zbolel in trpel neznosne bolečine, kajti njegov život je bil posut s prišči, ki so pokazali zdravnikom, odkod so. Ubožec je umrl kot žrtva svojega poklica, še le 26 let star.

Ta žalostni dogodek bodi vsakemu, ki ima opraviti okoli smrkavih konj, svarilen glas, da se ravna po tem, kar smo mu zgoraj svetovali. Človek se še ogiblje in ogiblje, ali včasih vender naleze bolezen, da ne ve kako in kje. Zatorej pozor!

Plućna kuga

je doma v zapadni Evropi, kjer se je nič manj ne bojijo, kakor prebivalci vzhodnih dežel goveje kuge. Ali današnji, ko drdra železnica že skoro povsodi, je malo da ne nemogoče zabraniti, da bi se z živino ne zanesla kaka kužna bolezen v daljne kraje. Tako je tudi s plučno kugo, ki se pomiče z živino vedno bolj in bolj na vzhod. Pred nekoliko leti na pr. se je bila pritepla na spodnji Štajar v okolico ptujsko, ko je nekdo kupil v Šleziji tri plemenske, na videz zdrave bike, da si zboljša domače pleme. Namesto tega je imel veliko škodo, zakaj poginili mu niso le kupljeni biki, ampak vsega vkup kakih 80 goved. Ker so ostro pazili, da ni prišla njegova bolna ali samo sumna živina v dotiko z drugo, vzela je bolezen slovo, ko je padlo zadnje živinče v hlevu.

Tukaj ne bomo razpravljali, kako so sodili v prejšnjih časih o tej nevarni bolezni; dolžili so to in ono, le do pravega vzroka niso prišli. Da je nalezljiva v pravem pomenu besede, o tem še sanjali niso! Že to, da se je zanesla kuga s tujo živino v kraje in celo v druge dele sveta, ki je prej niso poznali, in se je ondi udomačila, da se je dalo njeno razširjanje povsod zasledovati, in naposled, da so jo ondi s pripravnimi naredbami

zopet popolnoma zatrli, ne da bi bili začeli z živino drugače ravnati — to je jasen dokaz, da je bolezen kužna.

Bolno govedo more okužiti drugo živinče že od začetka bolezni, ko je človek še spoznati ne more, in ves čas, dokler ni ozdravelo ali pa poginilo. Tudi živali, ki so prebolele plučno kugo, morejo celo čez več tednov okužiti druge. Kužnina se objavlja v obolelem govedu in prehaja v zrak, s katerim pride v druga goveda, ki blizu stojijo. Kužnina se zatrosi tudi z obleko, z odejo, ki nam je služila pri zdravljenju, s hlevskim orodjem, s slamo itd.; tudi druge živali, ki so bile v takih hlevih, morejo jo zanesti drugim. Strup ostane več mesecev nevaren, ako mu ugajajo razmere. V največ slučajih zatrosijo bolezen okužena ali bolna goveda, ako se snidejo z zdravimi v hlevih, na paši, na cesti, na železnici itd.

(Dalje prihodnjic.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 167. Kako bi mogel napravljati surovo maslo kar iz svežega mleka, ker je dosedanje postopanje preveč zamudno in se s topljenjem pogubi veliko blaga? (A. K. v B.)

Odgovor: Surovo maslo se da napraviti naravnost iz sladke smetane, ktera se posname iz mleka s posnemalnikom, ktereга smo popisali v tem letniku „Kmetovalca“. Iz 100 litrov mleka se naredi okoli 4 kg surovega masla, ktero se lahko proda po 1 gl. kilogram, a vrhu tega ostane še kakih 85 litrov čisto sladkega mleka, ki je dobro za porabo v kuhinji, kakor tudi za krmo prasičem ali starejšim teletom. Po starem načinu pa dobite iz 100 litrov mleka komaj 2 kg surovega masla, ki se proda k večjemu po 75 kr. kilogram, a ostalo posneto mleko je malo vredno in le za prasiče.

Vprašanje 168. Na oleandrovih listih se je napravila velika množina belih glivic, kakor se vidi iz poslanega lista. Kako naj zatrem to glivično bolezen? (V. B. v M.)

Odgovor: To, kar imate Vi za glive na oleandrovih listih, je le zalega neke vrste kaparjev, ki so lastni oleandrovi rastlini. Če bele pike, ktere imate Vi za glive, dvignete, najdete spodaj rumena jajčeca. S sčetje, ktera se namaka v tobakovi vodi, oddrgnite vso zalego ter potem listje izplaknite.

Vprašanje 169. Dobil sem 130 litrov izvrstnega letošnjega prosekarja, in sedaj ima vino duh po plesnobi. Kako bi se dal odpraviti ta duh? (J. J. v Š.)

Odgovor: Vinu se odpravi duh po plesnobi s preceditvijo, česar pa Vi ne morete storiti, ali z oljem, kar je za Vas izpeljivo in utegne vino vsaj toliko zboljšati, da postane pitno. Zmešajte vino s kakima 2 kg najfinejšega namiznega olja, in sicer tako močno, da bodo oljne kapljice po možnosti majhne in po vsem vinu razdeljene. Na to pustite vino stati. Olje pride zopet na vrh in se da lepo posneti ter je za vsako reč porabno, vino pa hranite v zdravi posodi.

Vprašanje 170. Pri hiši imam trto, ktera je poprej rodila grozdje, ki je dozrelo, a sedaj jo napada neka bolezen, in grozdje ne dozori več. Kakšna je ta bolezen in kako se prepreči? (J. Z. v B.)

Odgovor: Trta bo bržkone napadena po peronospori; taka trta se zdravi s škropljenjem listja z bakreno galico, kar smo v „Kmetovalcu“ popisali uže v neštevilnih spisih.

Vprašanje 171. Moj sosed ima od nekđaj zraven mojega gnojišča dvorišče. Jaz sem pa naredil leta 1890. 2 $\frac{1}{2}$ m globoko klet, v ktero sedaj prihaja mokrota iz imenovanega gnojišča. Ali morem soseda prisiliti, da naredi gnojišče nepredorno, oroma, ali moram klet sam popraviti, na svoje troške? (Fr. C. v R.)

Odgovor: K temu pač ne morete siliti soseda, kajti on sme na svojem dvorišču delati, kar hoče, če le ni proti zakonom. Ne preostaja Vam torej nič drugega, kakor narediti klet nepredorno na svoje troške.

Vprašanje 172. Ali se more rabiti pepel mesto kajnita, in kolika je razlika v vrednosti med pepelom in kajnitom? (H. T. v S.)

Odgovor: Pepel se lahko rabi mesto kajnita, ker sta oba kalijevi gnojili. Medsebojna vrednost je naslednja: Pepel od trdega lesa ima 10 % od mehkega lesa pa 6 % kalija v sebi, dočim ga ima kajnit 17 do 18 %. Prekuhan pepel, ki se tam dobi, kjer delajo pepeliko (potošel), ima pa le 1 $\frac{1}{2}$ % kalija v sebi.

Gospodarske novice.

* Zaradi kmetijske gospodinske šole, ktero misli ustanoviti naša družba prihodnje leto v Ljubljani, je bila 26. dne t. m. konferenca v kmetijskem ministerstvu, ktere sta se udeležila od strani kmetijske družbe gg. družbin podpredsednik, državni poslanec Fr. Povše, in ravnatelj G. Pirč.

* Samostalni ribarski odsek naše družbe se je vsled ukrepa odsekovega odbora razpustil ter je njegove posle prevzel okrajni ribarski odbor, ki se je osnoval temeljem dotičnega deželnega zakona. Vse ribarske naprave, ktere je družba ustanovila na Studencu, je isto tako prevzel imenovani odbor, na ktereга se je obračati glede vseh ribarskih zadev. Glede ribarskih knjižic se je treba neposredno obračati na odborovega blagajnika, gospoda odvetnika dr. K. Ahazhizha v Ljubljani.

* Čebelarški shod sklicuje c. kr. kmetijska družba na 8. dan novembra t. l. dopoldne ob 1 $\frac{1}{2}$ 11 uri v družbino pisarno v Ljubljani, Salendrove ulice št. 3, da se kaj ukrene proti silno razširjajoči se gnili zalegi in da se eventualno kaj dogovori o ustanovitvi deželnega čebelarškega društva. Skrajni čas je, da se pri nas zopet kaj stori za čebelarstvo, glede ktereга je naša dežela — nekđaj prva — sedaj zelo zaostala. Pričakujemo torej obilne udeležbe.

* Umetna gnojila za vinograde. Po naključju je družba mogla kupiti nekaj kóstnega superfosfata po jako nizki ceni, in sicer po 4 gl. 100 kg ter ga po ti ceni tudi oddaja svojim udom. Ta superfosfat ima 19% fosforove kisline v sebi. Ker je zaloga tega gnojila le majhna, zadostiti se bo moglo le prvim naročnikom.

* Umetna gnojila se bodo razpošiljala pričetkom meseca novembra, in sicer v redu, kakor so došla. Ker razdelitev 70 vagonov gnojil vzame naravno zelo veliko časa, morejo priti poznejši naročniki tudi pozneje na vrsto. Da se nam prihranijo nepotrebna dopisovanja, opozarjamo, da je vsakdo zabeležen kot naročnik, kdor je podpisal izrecilo, in mu ni treba drugega potrdila. Glede cen i. t. d. je pa i tako v prejšnjih štev. „Kmetovalca“ vse objavljeno, zato prosimo, nikdar nas mučiti z nepotrebniimi dopisi v teh zadevah.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

R a z g l a s.

Podružnica Mokronog c. kr. kmetijske družbe bode oddajala spomladi 1898. l.:

1.) necepljene bilje ameriških trt, in sicer dobi vsak ud podružnice, ako se oglasi pravočasno, 200 komadov brezplačno. Čez

to število se plača komad po 1 kr. Za neude je cena za komad 2 kr. Oglasiti se je treba pri gospodu Frančišku Prijatelju v Tržišču, pisмено ali ustno udom do 1. januarija 1898. l. Do tega časa imajo udje prednost pred drugimi naročniki. Od tega dne naprej ima prednost tisti, kateri se prej oglasi, neglede na to, ali je ud podružnice ali ne.

Vaaki naročitvi je treba priložiti dopisnico za odgovor.

2.) Cepljena žlahtna sadna drevesa, in sicer dobi vsak ud podružnice, ako se oglasi pravočasno, 6 komadov brezplačno. Čez to število jih mora plačati komad po 15 kr. Za neude je cena za komad 30 kr.

Oglasiti se je treba pri gospodu Ulmu v Klevevžu, pošta Šmarjeta, udom do 1. decembra 1898. l., in velja tudi tu vse to, kar je bilo rečeno pri titab.

Grof Barbo, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice mokronoške, ki bode v sredo, 1. decembra t. l. v Mokronogu pri „Stari Pošti“ popoldne ob 2. uri z naslednjim vzporedom:

- 1.) Poročilo in računski sklep o drevesnici, trtnici in blagajnici.
- 2.) Predlogi o nakupu strojev.
- 3.) Raznovrstni predlogi.

Grof Barbo, načelnik.

Št. 15.380.

R a z g l a s.

Na podstavi člena 5. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah s 6. dne decembra 1891. l. in točke 5. k temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, brezpogojno prepoveduje uvažati goveje živine v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plučna kuga, in sicer:

- 1.) Iz vladnih okrajev Potsdam, Devín, Stettin in Arnsberg v kraljevini Pruski;
- 2.) iz okrožnega glavarstva Lipske in Zwickau v kraljevini Saksonski.

Ta prepoved stopi na mesto prepovedi, izdane vsled razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z 11. dne septembra 1897. l., št. 28.650., oziroma vsled tauradnega razglasila s 14. dne septembra 1897. l., št. 13.813.

To se vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z 9. dne oktobra 1897. l., št. 31.581., daje na znanje z dodatkom, da se prestopki te brezpogojne uvozne prepovedi kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51., oziroma po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. štev. 35. in 36. iz l. 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 14. dne oktobra 1897.

R a z g l a s.

Na podstavi zadnjih uradnih izkazov o nalezljivih živinskih boleznih na Ogerskem in Hrvaško-Slavonskem in zadnje čase zanesenih kužnih boleznij c. kr. deželna vlada dotlej, dokler se ne ukaže drugače, v zmislu razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari s 13. dne oktobra 1897. leta, št. 30.002., ukazuje nastopne zaporne odredbe zoper uvažanje prežvekovavcev in prasičev na Kranjsko.

A. Proti Ogerski.

Zaradi

1.) plučne kuge

je uvažanje goveje živine prepovedano iz komitatov: Orava, Liptov, Nitra, Požun (izvzemši ozemlje otoka Čalokez), Seps, Trencin in Turec, potem iz kraljevega svobodnega mesta Požun;

2.) kuge v gobcu in na parkljih je uvažanje prežvekovavcev in prasičev prepovedano

a) iz komitatov: Alsó-Feher, Bač-Bodrog, Bekeš, Hunyad, No-grad in Torda-Aranyos, potem

b) iz kraljevih svobodnih mest: Arad, Debrecin, Kolozsvar in Novi sad;

3.) svinjske kuge

je uvažanje prasičev prepovedano:

a) iz komitatov: Abanji-Torna, Alsó-Feher, Arad, Bač-Bodrog, Baranya, Bars, Bekeš, Bereg, Bihar, Borsod, Brasso, Csanad, Fejér, Gömör-Kishont, Győr, Hajdu, Haromszek, Heves, Jasz-Nagy-Kun-Szolnok, Kis-Küküllő, Kolosz, Komarno, Maros-Torda, Mosen, Nagy-Küküllő, Nógrad, Nitra, Pest-Pilis-Solt-Kiskun (z izvetim svinjskim pitališčem Kőbanya [Steinbruch]), Požun, Somogy, Šopron, Szabolcs, Szatmar, Szeben, Szepes, Szolnok-Doboka, Temes, Tolna, Torda-Aranyos, Torontal, Udvarhely, Ung, Vas, Zala in Zemplén, potem

b) iz kraljevih svobodnih mest: Arad, Debrecin, Hodmezővársarhely, Keckemet, Kolozsvar, Nagyvarad, Szabadka, Szatmar-Nemeti, Szeged in Zombor.

B. Proti Hrvaško-Slavonski.

Zaradi

1.) kuge v gobcu in na parkljih je prepovedano uvažati prežvekovavce in prasiče iz velike župnije Srem in iz mestnih okrajev, ležečih v tej veliki županiji;

2.) zaradi svinjske kuge je uvažanje prasičev prepovedano iz kraljevih velikih županij: Belovar-Križevci, Lika-Krbava, Požega, Srem in Zagreb in iz mestnih okrajev, ležečih v teh velikih županijah.

Določila o uvažanju zaklanih prasičev v nerazkosanem stanju, tako da se jih držé še ledvice in da je nedotaknjena ledvična mast, v konsumni kraj Ljubljana na Kranjskem ostajajo še nadalje v veljavnosti.

Iz ostalih neokuženih komitatov in mestnih okrajev Ogerske in Hrvaško-Slavonske je uvažanje prežvekovavcev v obče, pitanih prasičev (z najmanj 120 kilogrami žive teže) pa samo po železnici in samo v mestno klavnico v Ljubljani dopuščeno tako, da se takoj pokoljejo.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost

20. dne oktobra 1897. l.

ter se namesto onih, ki so bile ukazane s tauradnim razglasom z 29. dne avgusta 1897. l., št. 13.058, razglašajo z dodatkom, da se njih prestopki kaznujejo po zakonu s 24. dne maja 1882. l., drž. zak. št. 51., odnosno po § 46. splošnega zakona o živinskih kugah in po izvršitvenem ukazu, izdanem k temu zakonu.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 16. dne oktobra 1897.

Listnica uredništva.

M. D. v D. Na močvirnem svetu ne bodo uspevale jabolane, ne hruške, zato Vam odsvetujemo delati tako skušnjo. Skusite najprvo svet osušiti in potem ga še le zasadite s sadnim drevjem.

J. P. v P. Vam ne pomaga nikamor pritožiti se, kajti gostilničar mora plačati dac tudi od vina in mesa, katerega porabi za svojo družino.

J. D. v G. Simentalska goved je navadno še krotkejša kakor belanska. Prednosti simentalske govedi so pravilna oblika, hitra rast in polen život. Ta pasma je zelo ješča ter po naših izkušnjah tudi ni izbirčna.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 16. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 20. V Ljubljani, 31. oktobra 1897. Leto XIV.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 30. oktobra 1897. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 30.— kr. do gld. 35.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 45.— kr. do gld. 55.— kr.; gorenjska repa gld. 25.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 11.25 kr.; konopno seme gld. 10.— kr. do gld. 10.25 kr.; kuminovo seme gld. 27.— kr. do gld. 27.50 kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 8.— kr.; urdeči Hrvat gl. 7.50 kr.; prepelicar (koks) gld. 10.20 kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čiščenega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 18.— kr. do gld. 18.50 kr.

brez dima sušene gld. 22.— kr. do gld. 26.— kr.

Orehi domači: gld. 15.— kr. do gld. 17.— kr.

Ježice nove: gld. 3.— kr. do gld. 4.— kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 27.— kr. do gld. 28.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 33.— kr. do gld. 34.— kr.
" težke od 30 do 40 kg " " 27.— " " " 28.— "
" lahke " " " 28.— " " " 29.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 45 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.60 kr. do gld. —.70 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 30 kr. za kg.

Druge vrste 18 do 20 " " "

Kože lisic po gld. 3.— do 3.50

" kun " " 8.— " 9.— } za par.

" dihurjev " " 2.— " 2.50

" vidr " " 9.— " 10.—

Kože zajcev po 9 do 10 gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 30. oktobra 1897. Pšenica gld. 12.— kr., rž gld. 8.— kr., ječmen gld. 6.50 kr., oves gld. 6.50 kr., ajda gld. 9.— kr., proso gld. 7.— kr., turšica gld. 6.— kr., leča gld. 12.— kr., grah gld. 12.— kr., fižol gld. 10.— kr., seno gld. 1.96 kr., slama gld. 1.70 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 30. oktobra 1897. Pšenica gld. 11.94 kr., rž gld. 8.93 kr., ječmen gld. 8.90 kr., oves gld., 6.72 kr., turšica gld. 5.06 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

V Budapešti, 30. oktobra 1897. Pšenica gld. 11.95 kr., turšica gld. 5.04 kr., oves gld. 6.36.

Goveda, meso ter živalski pridelki:

V Ljubljani, 30. oktobra 1897. Goveje meso 64 kr., telečje meso 60 kr., svinjsko meso 56 kr., prasičje salo 70 kr., špeh svež 60 kr., špeh prekajen 68 kr., surovo maslo 82 kr. (Vse cene veljajo za 1 kilogram.)

Požiralnikove cevi

najboljše sredstvo napenjanje govedi takoj ozdraviti

(glej članek „Napenjanje govedi“ v št. 19. „Kmetovalca“ 1895. l.)
prodaja (58—7)

c. kr. kmetijska družba v Ljubljani
po 4 gld. 50 kr. komad.

JOSIP LEUZ

trgovcev

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje različne pridelke, kakor: lepe, drobno narezane, posušene jedilne gobe, sveže črešminove jagode, divji kostanj, želod, ježice, bukov žir, koruzne lase z odstranjenimi črnimi konci, posebno pa krompir ter sadje za mošt, zadnja dva pridelka tudi cele vagone. — Dalje kupuje smrekovih storžov vsako množino; i. s. plačuje vse po možno visokih cenah. (63—8)

Prodajo se tri hiše

posamezno ali skupno, s potrebnimi hlevi in vrtovi v trgu **Cerknica**. Hiše so v dobrem stanu ter na najlepšem kraju pri farni cerkvi in urejena za trgovino, gostilno ali oddajo stanovanja strankam. Kupci nastopijo lahko takoj posest. Oglasiti se je pisмено pri

(80-3)

Ivanu Žitnik-u
posestniku v Cerknici.

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje
za grozdje
s trajno delujočim dvojnem in
pritiskom vravnajočem pritiskalom
„Herkules“, ki zagamčeno opravi
20% več dela kakor koli druga
stiskalnica.

Sadni in grozdni MLINI,

grozdni roblači,
popolne moštarne, stalne
in vozeče,
stiskalnice in mlini za izdelovanje soka
iz máfin, ribezla i. t. d.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezanje
in lupljenje sadja.

Najnovejše samedelujoče, patentovano trtne
škropilnice „Sifonija“.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot po-
sebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

o. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par
na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odlíkovana z nad 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastoj.
Zastopniki in prekupei se iščejo. (66-7)

Kmetijska podružnica v St. Juriji pri Kranju

ima stroj, s katerim se detelja popolnoma očisti pre-
denice. C. kr. semensko poskušališče na Dunaji je izdalo
certifikat o izvrstnosti tega stroja.

Posestniki bližnjih krajev dobe ta stroj v porabo
proti primerni odškodnini.

(81-3)

Načelnístvo:
Al. Bergant.

Važno za kmetijstvo!

je:

Redilna štupa za kuretino,
edino koristna za kokoši, pu-
rane. race in gosi. Pospešuje
rast mesa in maščobe, kakor
tudi množi valjenje jajec.
1 zavoje z navodilom 25 kr.
5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prašiče.
Najboljše varstveno in dijetetično
redilno sredstvo za prašiče.
1 zavoje z rabilnim navodilom
25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za živino,
za konje, rogato živino in
ovce i. t. d.
Skoro vže 40 let z najboljšim
vspehom malo da ne po vseh
hlevih v rabi, ako živina ne
mara jesti, dalje zboljšuje
mleko.
Zavoje z rabilnim navodom
50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta našeta sredstva se dobijo: (50-9)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvr-
šitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Skropil-
nice proti peronospori, poboljšani sestav Vermo-
relor. Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice
(preše) za vino in sadje različnih sestav, (te
stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor
hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo
zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo,
ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje
prodaja v najboljši izvršitvi (11-15)

IG. HELLER na Dunaju
II, Praterstrasse 49.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Zastopniki se iščejo.

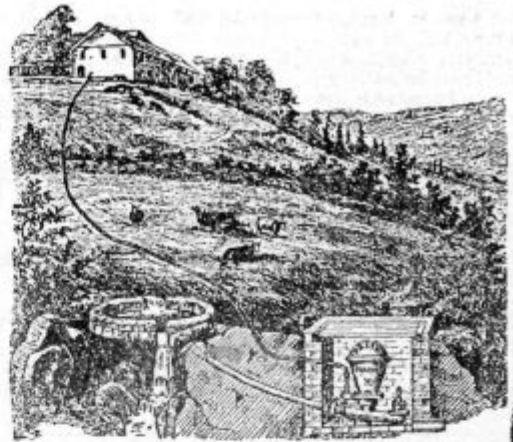
V vsakem poštno oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega, avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“ Gradec, poste restante. (57-7)

Karol Kavšek v Ljubljani

Na Kranjskem največja zaloga najboljših kmetijskih strojev

kakor: razsekalnice, slamoreznice, mlattinice, vitáli, trijerji, stiskalnice za sadje, mlini za mlenje na debelo itd.

◀ Pozor! Popolno jamstvo! Najceneje! Novo! ▶

Jeklene cevi za vodovode in sesalnice!

Občine in kmetovalci, katerim pomanjkuje vode ali jo morajo od daleč donášati, morejo si prirediti s prav malimi stroški samodelujoč vodovod, kateri, napeljan z doline 150 metrov, noč in dan sesa vodo in jo dovaja do 1000 metrov daljave.

Troškovniki in pojasnila dajo se zastopj.

Spričevalo. G. Karolu Kavšku v Ljubljani. Na Vaše vprašanje rad in z veseljem potrdim, da sem z napeljavo samodelujočega vodovoda, katerega je izveršil Vaš zastopnik gospod Franc Zeman, popolno zadovoljen, ker dobivam iz 60 metrov nižjeležečega in 400 metrov oddaljenega izvirka vsak dan 3000 litrov vode naravnost v hišo in hlev, katero porabim ponajveč za namakanje vrtov. Ker me stane vsa napeljava samo 300 gld., vsled nje pa odpade trudapolno, mnogo časa porabljaajoče in trško povzročajoče dovažanje oziroma donášanje vode, ker je tudi živina z vodo povsem preskrbljena, zavarovalnina vsled napeljave znižana in ker pravilno namikanje zemljišta pospešuje obilnejšo rast pridelkov, torej smem trditi, da si edino vsled napeljave vodovoda prihranim letnih 500 gld. Ker napeljava vodovoda ne potrebuje nobenega nadzorstva, tudi tekom 30 let ne boče treba nikakih poprav, torej smem z dobro vestjo priporočati to izvrstno napeljavo povsem in vsakomur, kjer in komur primanjkuje vode. (62-6)

Konečno izražam za vestno in natančno izvršitev še najtoplejšo zahvalo ter beležim velespoštovanjem

Franc Eržen,
posestnik.

Mrzli Vrh, dne 25. junija 1897.

Nik. Hofmann,

tovarnar kirurških inštrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar v Ljubljani na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakavosti naredé. (8-13)

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtskih pripravov

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Preskušeno in potrjeno od zdravstvenih oblastev. (60-7) (15)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne boleti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vstisnjena moja trdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“**. Vsak balsam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ceneje tem nič vredneje ponaredbo. Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znakah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslov: **Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini**. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšjo zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

V svrhu varnosti občinstva pred nič vrednimi ponarejenimi nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijavit med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačaje za objave med „Malimi naznanili“ po 6 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Zaloga soli za živino. Na c. kr. državni železnici v Ljubljani (Šiška) oddaja se živinska sol, in sicer po naslednjih cenah: čez 500 kg à 100 kg po 6 gld. 7 kr., pod 500 kg à 100 kg po 6 gld. 12 kr.. Iranj kot 50 kg se ne oddaja. (144)

Mlatilnica z gepelnom in škuporeznico, v dobrem stanju, ima naprodaj Al. Bergant, posestnik v Št. Jurji pri Kranju. (147)

Štirje jako lepi bikli, jeden simentalce, 21 mesecev star, drugi belanc. 3 mesece star, za to starost jako velik, in dva po 2 meseca stara, jako lepa belanca so naprodaj. Kdor želi dobrega plemena — jako ugodna prilika! — Dobé se v Ljubljani, Poljanska cesta šte. 34. in 36. (148)

Pristno dalmatinsko črno vino, in napol črno takozvano „opolo“, kot tudi tropinovec, vse domači pridelek, garantira se, da je vse naravno, prodaja samo na debelo Alojzij Bratina, oskrbnik v Dubrovniku. (Ragusa) Dalmacija. (150)

30 mecesnov od 8 do 22“ debelih na štoru, prodaja Anton Sirkov na Vraščici št. 12., p. št. Mengeš. (151)

Kmetijski fant, 15 let star, želi vstopiti kot učenec k sedlarskem mojstru v ljubljanski okolici. — Več se izve pri uredništvu tega lista. (152)

Par močnih dobrih konj, po 9 let starih (pramov), eden 152, drugi 154 cm visok, prodaja ali za par močnih volcv zamenja Leopold Dekleva, mlinar in posestnik v Košani na Notranjskem. (153)

Dobrega lovskega psa (brakir), 2 in pol leti star, francoske pasme, prodaja za 8 gold Tomo Zavašnik, posestnik v Gor. Tuhinji, pošta Kamnik. (154)

Dečka, kateri se hoče učiti mlinarstva in žagarstva, sprejme takoj M. Kopač, Zgoša, Begunje (Gorenjsko). (155)

Naprodaj sta v farovžu v Beli cerkvi, 1 breja kobila srednje starosti, koja se malone vsako leto obreji in premijo dobiva, in 1 konj v četrtem letu brez graje nad 15 pesti visok, oba črnokaste barve. lepo sparjena. (156)

2 dečka, krepka in poštena, sprejme v peč za sodarsko obrt, Avgust Repič, sodar v Ljubljani, Kolezijske ulice šte. 16. (Trnovo). S poukom je spojena hrana in stanovanje. Vse drugo po dogovoru. (158)

Naznanilo

vipavske vinarske zadruga v Vipavi.

Opiraje se na priporočilo v škofijskem listu št. II. t. I. ponudimo letošnje

izvrstno vino,

ktero bo kmalo sposobno za razpošiljanje, vsem prečast. gg. cerkvenim predstojnikom, pa tudi drugim duhovnikom in kupcem po sledečih cenah:

- 1.) Mašno vino hl od gld. 26 do 28.
- 2.) Naravno namizno vino (zajamčeno pristno) „ „ „ 20 „ 24.
- 3.) Vino nižje vrste in poluvino „ „ „ 15 „ 18.

Večjim odjemalcem, bodisi mašnih ali drugih vin, cene po dogovoru.

Zadruga postreže tudi še s starim vinom ter razpolaga s finim dezertnimi buteljskimi vini. Najmanjša kvantiteta pod 1, 2, 3 je 56 litrov. — Cene veljajo loco Postojna do preklica. (82—2)

Reg. vipavska vinarska zadruga.

Nova pijača zoper mrzlico. Izvrsten pripomoček zoper mrzlico je Kathreinerjeva sladna kava, navadno imenovana Kneippova kava. To je spoznal gosp. dr. med. Prager v Elberfeldu. Opazil je namreč večkrat pri mrzličnih boleznih, da mnogim bolnikom, otrokom in odraslim osebam, ni ugajala navadna voda, pa tudi ne z malinovcem ali s citronovcem sokom, če so jo pili za žejo dalje časa. Nekoliko si jih je zaželelo požirek kave, ki jim pa seveda ni koristila zaradi hude vročine; kajti zrnata kava, kakor je znano razgreva in razburja. Dr. Prager pa si je pomagal s pijačo, ki je neškodljiva, ali po okusu zelo podobna zrnati kavi; zapisal je namreč Kathreinerjevo kavo, katero je moral bolnik piti mrzlo. Vedno je mrzličnim bolnikom ta pijača pogasila žejo, pa tudi dobro jim je del njen užitek, ko so zadestili svoji želji po navadni kavi, ki je prepovedana v bolezni. Sladna kava vpliva toraj tudi na počutke bolnikov. Veseli ga, da se mu je izpolnila želja, in to pomaga, da hitreje ozdravi. Za bolnike, ki jih kuha huda vročina, je primešati mrzli ali hladni sladni kavi eno ali dve žličici citronovega soka. Tudi ta pijača je že izvrstno pomagala pri pljučnici, gripi (influenca), davici, vnetici bezgalk, vnetici in tiganju, mrzlici pri ranih in pri želodečni oteklini. Ker je Kathreinerjeva sladna kava prav po ceni, si mora tudi najubožnejši človek pripraviti to pijačo zoper mrzlico, imovitejšim pa je tudi nadomestek za nezdravo zrnato kavo, ob enem pa se v bolezni lahko privadijo tako zelo ugodni sladni kavi, da jo potem pijo tudi zdravi čisto ali saj kot jako okusno primes z zrnato kavo. (83—1)

Pritlikovo sadno drevje

vzgojeno kot palmete in piramide najboljših jesenskih in zimskih hrušek oddajalo se bode to jesen in prihodno spomlad iz drevesnice (77—4)

Jos. Lenarčiča

na Vrhniki.

Oblika palmet je zlasti priporočljiva za obsaditev sten, kjer zavzema le prav malo prostora in rodi prav bogato.

C. kr. priv. tvornica

R. A. SMEKAL

Čeh kot Prostjeva Moravska.

Praga — Smihov Česka.

Podružnica: Zagreb

priporoča

(59—8)

vsake vrste strojev za poljedelstvo in vinogradarstvo potem stiskalnice za grozdje, brizgalnice proti peronospori, čistilnice za žito, trierje, slamoreznice mlatilnice i. t. d. Nadalje brizgalnice vsake vrste za ognjegasna društva, kakor tudi razne predmete za tvorniške stroje. — Lastni proizvod z jamstvom.

Cene primerne, podružnice in prekupci dobe izdatni popust.

Ceniki franco in badava.